

Vhod v rudnik vzbuja občudovanje. Levo je Blaž Zarnik, v sredini Marija Jenko s prirodoslovne fakultete.

Spodnji deli ne bodo v celoti razsvetljeni, ampak bodo s posebnimi lučmi osvetljene le najbolj zanimive in izstopajoče strukture. Za obisk bodo obiskovalci potrebovali čelade s čelno svetilko, kombinezon in škornje, v posamezni skupini pa bo do sedem obiskovalcev.

SVETOVNA POSEBNOST V RUDNIKU NAD LITIJO

Edina zaščita je bila slanina

Kapniki rastejo kot gobe po dežju: do pet centimetrov na leto – Ureditev dodatnih 300 metrov z evropskimi sredstvi Interrega – Nov pristop k osvetlitvi turističnih jam

Besedilo in fotografije: Tomaž Bukovec

»Ob odprtju prvih sto metrov vhodnega rova rudnika Sitarjevec za turistični obisk nas je zanimanje zanj kar presenetilo. Ze prvi mesec si je rove ogledalo 1800 obiskovalcev, od odprtja decembra 2017 do danes pa skoraj 9000. Prej smo vedno iskali način, kako v Litijo privabiti obiskovalce, Vače imajo z geometričnim središčem Slovenije in situlo velik potencial, vendar to nekako ni bilo dovolj. Ko smo odprli vhodni rov, je bilo, kot da se je začela nova doba litijskega turizma. Rovi so magnet, posebnost v slovenskem in evropskem prostoru, po ogledu pa se številni ustavijo še v litijskem muzeju, na Vačah ali v oglarski deželi na Dolah in drugje v našem koncu.« je pripovedovala vodja Turističnoinformativnega centra Litija **Mojca Hauptman**. Izkoriščanje rude na območju Sitarjevca, hriba nad Litijo, segaja že več kot 4000 let v preteklost. Industrijsko rudarjenje z deli v vhodnem rovu naj bi se začelo po letu 1873. V več kot 40 kilometrih rova rudnika Sitarjevec so rudarji kopali svinčevo in živosrebrovo rudo pa tudi rudo, ki je vsebovala cink, baker, železo in proti koncu rudarjenja predvsem barit. Leta

1966 so ga zaprli zaradi zastarelega načina rudarjenja, nizke vsebine kovine, slabe tehnične opremljenosti jame in zelo visoke obolevnosti rudarjev zaradi silikoze.

Hrib bolezn

Rudnik so takrat hitro zaprli in zaminirali vstopni rov. Veliko orodja naj bi zmetali v rove in jih zaminirali ter zabetonirali, preostalo pa so odpeljali v druge rudnike ali drugače uporabili. Ostale pa so govorice o hribu bolezn in o tem, da je rudnik poln vode, ki bo zalila Litijo. Res sta bila v preteklosti dva izbruha vode iz odtočnih jaškov (leta 1895 in 1932) in tudi zato so se odločili, da preverijo stanje. »Leta 2002 smo v okviru Društva za razvoj in varovanje Sitarjevca ter občine Litija s pomočjo mehanizacije odprli vhodni rov – in onemeli. Našli smo dokaj ohranjene in zasigane samonosilne rove, limonitne kapnike, natečene strukture, ponvice, rdeče limonitno blato, čudovit neprečelnjiv zaklad tega rudnika.« je pripovedoval **Blaž Zarnik**, gonilna sila revitalizacije rudnika, ki je na občini Litija zaposlen na področju infrastrukture in investicij, kot geologu pa mu je raziskovanje rudnika pisano na kožo.

Po začetnih zapletih so začeli iskati sredstva za ureditev rudnika za turistični obisk, končno pa so

Karbidka, luč, s kakršno so si nekoč svetili v jami.

ob veliki podpori župana Litije **Francija Rokavca** in občinskih svetnikov leta 2016 iz občinskih sredstev naročili rudarski projekt in leta 2017 z lastnimi sredstvi uredili prvih sto metrov vstopnega rova, ki so ga konec leta odprli za javnost. Obisk je vse presenetil, saj so računali na največ 300 obiskovalcev, prišlo pa jih je več kot 1000, tudi iz stroke, saj so limonitni kapniki zanimivost svetovnega merila. Predvsem ker rastejo skoraj tako hitro kot gobe po dežju...

Evropska sredstva za regionalni razvoj

Z Blažem sva oblekla kombinezon, si na glavo povežila čelado s

Limonitni raj v veliki dvorani. Stalaktiti, stalagmiti, zavese, sigaste kope ...

Stalagmit, ki je v 17 letih zrasel skoraj en meter.

Glavni rov je deloma zalit, na stenah pa je lepo vidna oker barva limonita.